



**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

Disputatio VII. De causa instituyente Sacramenta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

natura sua esset accommodata ad finem, ad quem ordinabatur. An verò character Ordinis inferioris intendatur per characterem Ordinis superioris, relinquit aibi definiendum. P. Valquez cap. 5. in fine dicit, de facto esse quidem aequalem in omnibus; an verò ex natura sua sit capax intensiōis, non posse nobis constare.

77. *In sacramen-
to Ordinis
Character
Ordinis supe-
rioris non in-
tenditur per
characterem
Ordinis infe-
rioris.
Prima ratio.*

Ego inprimis existimo, characterem Ordinis inferioris non intendi per characterem Ordinis superioris. Quod dupliciter probatur; primò, quia intensiōis gradus, siue sint homogenei, siue heterogenei, omnes tamen sunt in ordine ad idem obiectum, ut constat in actu voluntatis, vel intellectus intensio; in quo non sunt aliqui gradus inferiores repræsentantes vnum obiectum, & alij superiores repræsentantes aliud; sed omnes repræsentant idem obiectum; quod ideo repræsentatur intensè, quia repræsentatur per omnes illos gradus, nec potest vna cognitio remissa vnius obiecti vniri cum cognitione alterius obiecti ad faciendam intensiōem, sicut nec vna species impressa vnius obiecti cum alia specie impressa alterius; intensio enim tota est ad idem subiectum, & ad eundem effectum formalem, non ad diuersum; ergo character significans munus Diaconi, v.g. non potest vniri intensiue cum characterē Presbyteri; singuli enim habent significationem valde diuersam, & non significarent postea aliquid intensè, sed duo significata remissa.

78. *Secunda ratio.*

Secunda ratio est, quia si hi characteres vnirentur intensiue inter se, esset ordo inter illos; omnes enim, qui ponunt gradus intensiōis heterogeneos, ponunt ordinem inter illos, ita ut hic petat esse primus, & ille secundus, & sic de aliis; peteret ergo character Subdiaconi vniri immediatè cum characterē Diaconi, & mediatè solum cum characterē Presbyteri; si ergo Subdiaconus fieret Sacerdos per saltum ante Diaconatum, illi duo characteres non possent inter se vniri immediatè, nec facere intensiōem; ergo sicut tunc ille homo habet vtrumque characterem, tanquam duas formas totales dantes duos effectus formales, sic etiam quando haberet etiam Diaconatum, haberet tres characteres non vnitos intensiue.

79. *Item petiri
iure dicitur
de characterē
Baptismi in
Ordine ad
characterem
Confirmatio-
nis.*

Hoc ipsum dici à fortiori debet de characterē Baptismi in ordine ad characterem Confirmationis, & Ordinis, scilicet non vniri inuicem ad faciendam intensiōem; nam contra illam vnionem procedent eadem argumenta, ut considerati patebit. Item eadem ferè ratione probari potest, eos characteres non vniri extensiue inter se; quia si ita vnirentur, deberet etiam vniri cum aliquo ordine, scilicet characterē Subdiaconatus cum characterē Diaconi immediatè, & mediatè cum characterē Presbyteri; quare in Presbytero, non Diacono non possent vniri illi duo characteres Subdiaconi, & Presbyteri: sic etiam baptizatus non confirmatus, vel non Diaconus si esset Sacerdos, non vnirentur illi duo characteres Baptismi, & Ordinis, quia deesset character Confirmationis, vel Diaconi, qui deberet mediare.

80. *Singuli cha-
racteres si
equales sint
in intensiue,
videtur veri-
simile esse ex
natura sua
illos vniri
se non posse
intendi.*

Difficultas potest esse, an singuli characteres secundum se, v.g. character Baptismi, possint esse magis, vel minus intensi. Et quidem loquendo de possibili, verisimile est, quòd si de facto character in omnibus equalis sit, & possibilis sit aliqua qualitas teritiæ speciei, quæ non sit capax intensiōis, character noster sit talis ex natura sua, ut intendi non possit. Cur enim si possibilis est talis qualitas, non fuisset de facto producta? An verò possibilis sit talis qualitas, Suarez in præfati affirmat; at verò in 2. tom. Metaph. disp. 46. sect. 2. num. 13. dubitare videtur. Quod verò de facto sit æqualis in omnibus sub-

iectis character, posset in dubium reuocari ex eo, quòd character est quasi moralis potentia in Ordine ad auxilia, & gratias, quas exigit ratione sacramenti præteriti, ut supra diximus. Hæc autem exigentia non est æqualis in omnibus subiectis; nam cum hæc exigentia oriatur à gratia habituali sacramentali, quæ datur in Ordine ad tales effectus, ut diximus supra disp. 4. sect. 3. Gratia autem habitualis sacramentalis non sit in omnibus æqualis, sed inæqualis iuxta diuersas singulorum dispositiones, consequens est, ut ille, qui maiorem gratiam recepit in sacramento, habeat ius ad maiora, & vberiora auxilia, ut constat in eo, qui cum maiori deuotione recepit Eucharistiam: nam proculdubio habet ex vi sacramenti titulum ad maiora, & vberiora auxilia. Si ergo character est titulus moralis ad illa auxilia, ille erit maior titulus, qui fuerit ad maiora auxilia; & per consequens non erit æqualis character in omnibus, qui recipiunt idem sacramentum.

Adhuc tamen retinenda est communis sententia, quòd character sit in omnibus æqualis. Ad difficultatem verò propositam dici potest, characterem non esse titulum absolutum ad auxilia specialia, sed solum sub conditione, si maneat gratia habitualis collata ex sacramento. Diximus enim d. disp. 4. vbi supra, ius ad illas gratias, & auxilia non durare, nisi quamdiu duret gratia habitualis, quam quidem gratiam character non significat absolute, & multò minus hanc, aut illam gratiam determinatè recipitur enim à peccatore nullam gratiam habitualement recipiente. Non ergo significant inæqualiter, aut inæquales gratias characteres in diuersis hominibus, sed eodem modo; quia omnes sub conditione significant ius ad auxilia iuxta mensuram gratiæ habitualis, quæ collata fuerit ex vi sacramenti, quæcumque illa sit, cum character de se non petat determinatam vllam, nec etiam in communi, sed possit conferri absque vlla gratia habituali; quare neque ex hoc capite oportet in illis ponere vllam inæqualitatem. Et hæc sufficiant de Characterē.

81. *Communis
sententia nulla
characterem
esse in omni-
bus æqualem.
Respondetur
ad difficulta-
tem propo-
sitam.*

DISPUTATIO VII. De causa instituyente Sacra- mentum.

SECTIO I. *Vtrum de facto Christus imme-
diatè instituerit Sacramenta legis nouæ.*

SECTIO II. *An potuerit homini, vel Angelo
communicari potestas instituendi Sacramenta.*

DE causa materiali & formali, ex quibus componitur intrinsecè sacramentum, dictum est supra disput. 1. de causa materiali extrinseca, seu de subiecto constituyente sacramentum, dicemus disput. 9. de causa finali constat ex dictis, ad quem finem fuerint instituta. Restat dicere de causa efficiente: hæc autem est duplex, altera instituens, altera exequens, seu operans sacramentum. Nunc dicemus de causa illud instituyente, & disputatione sequenti, de ministro, seu de causa per quam sacramentum executioni mandatur.

SECTIO I.

*Vtrum de facto Christus immediatè instituerit
Sacramenta legis nouæ.*

Sermo est de Sacramentis legis nouæ; obiter tamen constabit quid dicendum sit de Sacramentis antiquis.

antiquis. In hac autem controuersia id, quod attinet ad factum, est facilius, quàm quod attinet ad possibilitatem: ideo prius expediemus illud primum, ut postea agamus de puncto difficiliore.

Certum est
Deum esse
causam pri-
mariam.

Constat in primis apud omnes, Deum esse primariam causam institutionis Sacramentorum: nam cum Deus solus sit primarius, & principalis auctor gratiæ, quæ per Sacramenta significatur, & causatur: nemo potest instituere signa practica, & efficacia infallibiliter gratiæ, nisi Deus eam vim, & certitudinem communicet. Vnde constat, Sacramenta nostra instituta fuisse omnia à Christo, ut Deo secundum potestatem auctoritatis, & primariam, quæ est propria Dei. Difficultas est, an fuerint instituta à Christo ut homine? Rursus, an fuerint à Christo instituta omnia immediate, an solum mediatè, quatenus ex eius cõmissione Apostoli aliqua instituerunt. De primo puncto dicendum erit sectione sequenti, ubi agemus, an possit alicui creaturæ communicari potestas instituendi Sacramenta? eadem enim est ratio de humanitate Christi, quoad hoc, ac de aliis hominibus. Si autem potest alicui communicari, certum est etiam, in gradu excellentissimo fuisse communicatam Christo ut homini.

2.
Quorundam
opinio.

Hugo de
S. Victore,
Magister.

Alex. Alenf.

Bonauent.

3.
Conclusio.
Conc. Triid.

Sotus.

Suarez.

Vasquez.

4.

Quid posset
responderi ra-
tioni Vas-
quez.

Quod ergo attinet ad secundum punctum, non defuerunt, qui dicerent, Christum instituisse per se aliqua sacramenta, aliqua tamen solum mediatè per Apostolos, vel Ecclesiam, quibus eam facultatem concessit. Sic videtur sentire Hugo de S. Victore lib. 2. de Sacramentis, p. 15. cap. 2. Magister in 4. d. 23. cap. 2. qui dicunt, Extremam Vnctionem fuisse institutam ab Apostolo Iacobo c. 5. sua Epistola canonica, & Alexander Alenf. 4. p. 9. 24. memb. 1. asserit, Confirmationem institutam in Concilio Meldensi, & vtraque sententia non videtur displicuisse Bonauenturæ.

Certum tamen est iam apud omnes, sacramenta omnia fuisse instituta à Christo Domino immediate, quod videtur apertè tradi in Concilio Tridentino sessione 7. can. 1. his verbis, *Si quis dixerit, Sacramenta noua legis non fuisse omnia à Christo instituta, anathema sit.* Sotus in 4. disp. 1. q. 5. art. 2. qui scripsit paulò ante hanc definitionem Tridentini, dixit, oppositam sententiam fore temerariam. Suarez verò supra disp. 1. 2. §. dico primo, ait, rem esse omnino certam, non tamen audet dicere, quod sit de fide, eo quod in Concilio non inueniantur illæ particulae, *immediatè, aut, per se ipsum.* Ceterum P. Vasquez hic disp. 135. c. 1. dicit, esse omnino de fide, quia Concilium planè loquitur de institutione immediata. Nam si de aliquo sacramento posset dubitari, maxime de Extrema vnctione; & tamen de hac idem Concilium sess. 14. can. 1. de Extrema vnctione, damnat dicentes, ipsam non esse verè, & propriè sacramentum à Christo Domino institutum, & à B. Iacobo promulgatum: ubi Apostolo sola promulgatio tribuitur.

Probat etiam, quia ille canon editus est contra hæreticos nostri temporis, quorum aliqui dixerunt, Ordinem esse solum ritum quemdam Ecclesiasticum eligendi ministros; & hi quidem non negarent, esse mediatè à Christo institutum, sicut omnes alij ritus, quos Ecclesia legitime instituit ex potestate sibi à Christo tradita, & tamen illa etiam hæresis damnatur sess. 23. can. 3. Ergo aliquid plus vult Concilium, scilicet immediatam Christi institutionem. Hoc tamen non videtur omnino efficax, quia posset aliquis dicere, Ordinem non esse solum ritum Ecclesiasticum, sed verum sacramentum conferens gratiam, non tamen à

Christo immediate institutum, sed ab Apostolis per potestatem sibi à Christo traditam ad sacramenta instituenda, quæ esset diuersa à potestate data ad alios ritus instituendos, ut constat, & contra hunc non virgeret definitio Concilij in illo can. 3. sess. 23.

Melius probat tertiò, quia illa institutio mediatæ Christi eodem modo posset verificari de omnibus ceremoniis, quas postea Ecclesia præcipit: quas instituit per potestatem à Christo acceptam. Et tamen nunquam Concilium dixisset eas fuisse à Christo Domino institutas; ergo per institutionem ibi intelligit omnino immediatam institutionem. Confirmari potest ex sess. 21. cap. 2. ubi dicitur, *potestatem perpetuo in Ecclesia fuisse, ut in sacramentorum dispensatione, salua illorum substantia, ea statueret, vel mutaret, quæ suscipiuntur vtilitati, seu ipsorum sacramentorum venerationi pro rerum, temporum & locorum varietate magis expedire iudicaret.* Agnoscit ergo Ecclesia in se potestatem circa ritus, & ceremonias, non circa substantiam sacramentorum.

Deinde probatur ex Patribus Ambrosio lib. 4. de sacramentis cap. 4. Auctor (inquit) sacramentorum quis est nisi Dominus Iesus. Augustinus lib. 3. de doctrina Christiana cap. 9. & alij. Denique hæc traditio fundatur in Scriptura, in qua aliqua sacramenta repetuntur à Christo immediate instituta: de Baptismo scilicet Matth. 28. de Eucharistia Matth. 26. de Pœnitentia Ioan. 20. de Ordine insinuat Matth. 26. in illis verbis, *hoc facite, &c.* de aliis verò à paritate rationis, & ex traditione idem creditum est in Ecclesia. Quod etiam significauit Paulus. 1. ad Corinth. 4. in illis verbis, *sic nos existimemus homo, ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei; hoc est, eius sacramentorum.*

Rationes congruentiæ plures afferuntur. Prima, propter Christi potestatis excellentiam. Secunda, propter nostram vtilitatem, ne in alio spem nostram collocaremus, si sacramenta in aliorum nomine ministrarentur; sicut propter eandem rationem noluit Deus, redemptionem nostram per aliū fieri, quàm per se ipsum. Tertia, ut esset magis stabilis, & firma vnitas, non manente potestate in Ecclesia ad mutanda sacramenta quoad substantiam. Quarta, quia Christus caput Ecclesiæ debebat potissima saltem Ecclesiæ fundamenta per se ipsum ponere, quæ sunt sacramenta. His possumus aliam addere. Quintam, propter sacramentorum dignitatem, & reuerentiam; nam procul dubio non tanti fierent, si essent hominum inuenta, quanti nunc sunt, eo quod sint tradita immediate ab ipso Christo, ut indicat Paulus, cum dicit, *ego enim accepi à Domino, quod & tradidi vobis, &c.* Sextam, quia sacramenta suam potissimam dignitatem habent ex eo quod sint operationes Christi, qui ea operatur per suos ministros ut vidimus. Ad hoc autem oportuit, ipsum Christum committere, & dare ministris mandatum operandi suo nomine. Septimam, quia Deus sui reuerentiæ gratiam, & gloriam dabit Dominus: quare sicut seruauit gratiæ distributionem, alteri suam gratiam, licet possit communicare suam satisfactionem, sic noluit, sacramenta, per quæ datur ipsa gratia, ab alio institui, nisi à se ipso, qui seruauit sibi gratiæ distributionem. Octauam, ut melius discernentur sacramenta à sacramentalibus: si enim vtraque ab Ecclesia instituerentur, vix possent dignosci. Alias similes congruentias poterit quilibet facillè inuenire.

Aduerte, cum dicimus, Christum instituisse per se omnia, & singula sacramenta, non intendere nos, singulorum materias fuisse omnino determinatas à Christo, nam ut vidimus disp. 2. sect. 5. Christus

5.
Melius pro-
batur.

Confirmatur.

6.
Propter.
Augustin.
Probat ex
P. & Scri-
ptura.

1. Cor. 4.

7.
Prima con-
gruentia, est
Christi ex-
cellentia.
Secunda, no-
stra vtilitas.
Tertia, stabili-
tas.

Quarta, quia
Christus est
caput.
Quinta, di-
gnitas sacra-
mentorum.

Sexta, quia
sacramenta
sunt Christi
operationes.

Septima, quia
Deus sui re-
uerentiæ gra-
tiæ distribu-
tionem.

8.
Notandum.

Christus in suis in aliquibus sacramentis solum determinavit materiam in genere, verbi gratia, in ordine ad actionem externam, quae sufficienter significet traditionem potestatis. Unde idem Ordo Sacerdoti apud Latinos confertur per porrectionem hostiae & vini, &c. Apud Graecos vero per solum manuum impositionem cum verbis significantibus traditionem potestatis. Vtraque autem materia fuit à Christo instituta non determinate, sed disunctim, ut supra diximus.

9. Contra hanc certam conclusionem obiici solet Augustinus epist. 118. cap. 1. his verbis: *Primum tenere te volo, Dominum nostrum Iesum Christum leni iugo suo nos subdisse, & sarcina leni. Unde sacramentis numero paucissimis, observatione facilissimis, dignitate praestantissimis, servitutem non populi colligant, sicuti est Baptismus Trinitatis nomine consecratus, Communicatio corporis, & sanguinis ipsius, & si quid aliud in canonice scripturis commendatur, exceptis istis, quae servitutem populi veteris pro congruentia cordis illorum, & prophetici temporis merabant, quae & in quinque libris Moysi leguntur. Illa, quae non scripta, nempe in Sacris litteris, sed tradita custodimus, quae quidem toto terrarum orbe observantur, dantur intelligi, vel ab ipsis Apostolis, vel plenariis Conciliis, quorum est in Ecclesia saluberrima auctoritas commendata, argue insinua retineri.* Ex quibus verbis videtur colligi, tum solum Baptismi, & Eucharistiae sacramentum fuisse à Christo institutum; tum etiam sacramenta, quae in Sacris litteris non habentur à Christo instituta, fuisse postea instituta ab Apostolis, vel Conciliis generalibus.

10. P. Suarez, sect. 1. §. Tertiò ex Patribus, solum dicit, verba August. esse cum moderatione intelligenda. P. Vasq. n. 9. addit, potius ex illo loco probari clarè conclusionem positam; nam ibi August. non dicit sola ea sacramenta Christum instituisse, quorum institutio clara habetur in Sacris litteris; nec etiam dixit e contra, omnia praecepta, quae in Scriptura non sunt, esse merè ecclesiastica: sed dixit duo, primum est, sacramenta quae Christus instituit, esse Baptismum, Eucharistiam, & illa quae in Sacris litteris commendantur. Secundum est, praecepta alia, quae traditione habentur, & sunt de rebus, quae in Scriptura non commendantur, esse praecepta solum ecclesiastica. Primum dictum verum est, quia omnia sacramenta commendantur in Scriptura, licet eorum institutio ibi non ponatur: nam Baptismus, Eucharistia, & Poenitentia clarè habentur in Evangeliiis; de Ordine etiam intelligitur illud Lucae 22. *Hoc facite in meam commemorationem.* De matrimonio, Matth. 19. & ad Ephes. 5. de Confirmatione in Actibus Apostolorum, & denique de Extrema unctione Iacobi 5. Omnia ergo commendantur saltem in Sacris litteris. Secundum autem dictum verum etiam invenitur, quia nullum reperietur Christi praeceptum, quod non sit de iis rebus quae in Scriptura eo modo commendantur.

11. Hae interpretatio non videtur satisfacere, primo, quia Augustinus non dicit solum quod sacramenta omnia commendantur in Scriptura, sed etiam, quod Christus instituit Baptismum, Eucharistiam & omne aliud, quod in Sacris litteris commendatur. Certum est autem, quod eo modo, quo commendatur Matrimonium, alia multa commendantur in Evangeliiis quae non sunt sacramenta instituta à Christo; nam vel nomine commendationis intelligit Vasquez, quod solum fiat honorifica mentio illius, & hoc modo commendatur etiam elemosyna, virginitas, paupertas, & alia multa, quae non sunt sacramenta. Vel per commendationem intelligit, quod extollatur eius virtus, & efficacia ad

causandam gratiam; & hoc modo non commendatur Matrimonium, nec Ordo Diaconatus, vel Subdiaconatus. Ergo verba Augustini alium habent sensum. Secundo, illa regula videretur esse nimis à disparatis in eo sensu, quod illa solum sacramenta essent à Christo instituta, quorum fit mentio in Scriptura, licet non ut Sacramentorum, vel eorum institutionis, sed saltem materialiter, & specificatiue. Quid enim refert mentio illius rei ad aliud propositum facta, ut inde argueretur, fuisse à Christo in sacramentum institutam. Tertiò, denique secunda regula videtur omnino inutilis ad cognoscenda, quae sint praecepta Ecclesiastica. Plura enim sunt, quae in Scripturis etiam commendantur, de quibus sunt multa Ecclesiae praecepta, scilicet de ipsis Sacramentis, & aliis similibus; non ergo scimus, per illam regulam quod esset praeceptum Ecclesiasticum, quod verò ipsius Christi.

Alia ergo videtur esse mens Augustini, qui sane ibi solum intendit ostendere suavitatem legis Evangelicae, in qua Christus, sublati gravissimis praeceptis legis antiquae, paucissima, & suavisima imposuit, scilicet Baptismi, Eucharistiae, & si quid aliud in Sacris litteris praecipitur, nam quae alia praecepta uniuersalia sunt in Ecclesia, & in Sacris litteris non contenta, ea omnia intelliguntur esse ab Apostolis, vel ab Ecclesia superaddita, quae regula verissima est, nam praecepta Christi solum sunt illa Baptismi & Eucharistiae, & si quid aliud in Evangeliiis habetur, vel in Testamento nouo, verbi gratia, praeceptum confessionis contentum in illis verbis Ioan. 10. *Quorum retinueritis, &c.* Ioan. 14. praeceptum etiam confessionis ante communionem in illis verbis Pauli: *probet autem se ipsum homo, &c.* 1. Cor. 11. praeceptum etiam indissolubilitatis Matrimonij à Christo propositum. Circa alia verò sacramenta licet fuerint à Christo instituta, non tamen fuerunt ab ipso imposita aliqua praecepta.

Dices, etiam circa Confirmationem, & Extremam unctionem, v.g. esse praeceptum diuinum non vtendi oleo non consecrato, & circa sacramentum Ordinis, non vtendi alia materia, & circa Missae sacrificium non consecrandi vnam speciem absque alia. Respondeo, haec, & alia similia non esse proprie tam praecepta positiva, quam naturalia, quia sequuntur ex natura rei ex ipsa institutione; nam eo ipso, quod sacramentum institutum est sub tali materia, ex natura rei est illicitum uti alia materia ad faciendum illud, & eo ipso quod institutum est sacrificium Missae sub tali ritu, erit illicitum tentare idem sacrificium sub diuerso ritu.

Addo deinde verba Augustini intelligi de praeceptis affirmatiuis, quae grauiora videri possent, non de praeceptis negatiuis, quae non tam redderent grauem legem Evangelicam, quale est praeceptum prohibens Circumcisionem, & ritus Iudaicos, & praeceptum prohibens alia sacrificia praeter Eucharistiam, & si quae sunt alia similia.

Obiici etiam potest secundò. Idem Augustinus lib. 3. de doctrina Christiana cap. 9. ubi de sacramentis legis nouae sic ait: *Quaedam pauca pro multis, eademque factu facillima & intellectu augustissima, & obseruari castissima, ipse Dominus, & Apostolica tradidit disciplina: ubi Apostolos etiam videtur facere auctores sacramentorum.* Hoc tamen facile explicatur de promulgatione facta per Apostolos, quam videtur significare illud nomen, *disciplina*: quod non institutionem significat, sed magisterium docentis, & explicantis aliquid, quod munus solum Apostoli praestiterunt.

Tertiò obiici solet Auctor sermonis de ablutione

12. Explicatur melius.

13. Instantia.

14. Dilinquitur.

Confirmatur.

14. Augustinus. Secundò obiicitur idem.

Explicatur.

15.

Alia ob-
iectio.
Cyprian.

Vasquez.
Solutur, re-
iecta aucto-
ritate illius
Auctoris.

16.
Colligitur
quid sit di-
cendum de
antiquis sa-
cramentis.

Galat. 3.

17.
Obiectio.

18.
Respondetur.

ne pedum nomine Cypriani (non tamen est Cypriani) non longè à princ. de Eucharistia, sic loquens: *Ipse Summus Sacerdos sui est Sacramenti institutor, & auctor, in ceteris homines Spiritum sanctum habuere Doctorem.* P. Vasquez hæc verba ad bonum sensum conatur reducere; sed non oportet multum de ipso curare, habet enim alia difficiliora in eodè sermone; & quidem hæc verba etiam essent contra hæreticos, concedentes Baptismum solum fuisse à Christo institutum: quare ab omnibus debet vel reijci, vel explicari, quod per *cetera*, ibi non intelligat alia sacramenta, sed vel alios ritus sacramentales, vel præcepta alia diuina, quæ Spiritu sancto dictante magis explicitè Apostoli proposuerunt.

Ex dictis antiquis, quid dicendum sit de sacramentis antiquis, de quibus omnes conueniunt, quod fuerint à solo Deo instituta, vt patet de Circumcisione, & de Sacramento legis naturæ. Certum est enim non fuisse ab alio institutum; nemo enim poterat remittere peccatum in illo statu, nisi solus Deus. Denique cetera Sacramenta legis scriptæ fuerunt à Deo, sicut & ipsa lex, quæ licet appelleretur Moisis, id solum intelligitur de promulgatione facta à Moise; & licet Paulus dicat ad Galatas 3. legem illam fuisse ordinatam per Angelos; hoc tamen intelligitur tanquam per interpretes, & nuntios diuinæ ordinationis.

Contra hanc tamen communem, & verissimam doctrinam obijci potest, quia ille dicitur instituere aliquod sacramentum, qui facit quod signum illud sensibile, quod de se non habebat significare sanctitatem, vel illam conferre, possit iam illam significare & conferre; hæc enim est essentia sacramenti, vt diximus *disp. 1.* vbi etiam notauimus, sacramenta illa legis scriptæ in tantum fuisse vera sacramenta, in quantum significabant practicè nostram gratiam futuram, & simul tunc suscipienti conferebant aliquam sanctitatem legalem, & imperfectam: nam illud primum sine hoc secundo non sufficiebat ad rationem sacramenti. Et quidem licet Ecclesia populi Israelitici non posset propria auctoritate dare illis signis, & caeremoniis virtutem significandi practicè nostram gratiam futuram; poterat tamen eadem signa, quæ à Deo erant instituta ad significandam practicè nostram gratiam futuram, assumere ad conferendam per illa aliquam sanctitatem legalem, v.g. aliquod sacrificium, quod esset à Deo institutum ad significandum sacrificium Christi, & redemptionem nostram, posset assumere ad conferendam sanctitatem legalem, & purgandum hominem per illam caeremoniam ab aliqua irregularitate legali, quæ per homines fuisset imposita: hoc autem ipso, illud sacrificium haberet omnia requisita, vt esset sacramentum, cum ex vno capite significaret practicè gratiam futuram per modum promissionis diuinæ, & ex alio conferret suo vsu aliquam sanctitatem saltem imperfectam & legalem: ergo homines dantes hanc secundam virtutem illi Sacrificio, dicerentur instituere illud in ratione sacramenti; nam facerent quoddam illud, quod prius non erat sacramentum ex defectu huius requisiti, iam esset sacramentum: ergo essent causæ, quod illud signum esset sacramentum, & per consequens poterant tunc homines propria auctoritate instituere aliqua sacramenta, præter illa, quæ Deus instituit.

Respondetur, in eo casu actionem illam, vel sacrificium non fuisse appellandum propriè sacramentalem, quia licet significaret vtrumque, non tamen ex vna, & eadem institutione, sed ex diuersis, & disparatis: quare licet actio, vel res sensibilis esset

materialiter vna & eadè, in ratione tamen signi esset formaliter duplex propter duas significaciones, quas haberet ex duabus diuersis institutionibus, quatenus à Deo esset instituta ad significandum vnum, scilicet gratiam futuram; & ab Ecclesia ad significandum aliud, scilicet illam imperfectam sanctitatem legalem: ad rationem autem sacramenti requiritur, quod ex eadem institutione, & respectu eiusdem quasi loquentis per illud signum significet vtrumque; nam alioquin non significat coniunctionem vnius cum alio, sed quasi æquiuocè, & per modum plurium signorum significat vnum, & aliud, sicut si hæc voces, *vnus liber*, proferrentur simul à duobus hominibus intendentibus significare diuersos libros, adhuc non significarent quod significant hæc voces, *duo libri*, quia hæc significant coniunctionem duorum librorum, quos idem proferens intendit significare. Sacramentum ergo non est, quod respectu vnius ventis illo signo significat gratiam futuram, & respectu alterius significat sanctificationem præsentem, sed est signum, per quod idem qui illo signo vtitur, intendit significare vtrumque simul, & sanctificationem præsentem, & gratiam inherentem præsentem, vel futuram, ideo enim supra *disp. 1. sect. 2.* in definitione sacramenti diximus, esse caeremoniam sensibilem, quæ suo vsu sanctificando subiectum, significat gratiam, &c. vt indicarem, illa duo munera non debere coniungi per accidens in sacramento, sed per se, & ex vi eiusdem institutionis, qua imponitur ad significandum vtrumque prout est signum eiusdem ventis tali signo, non respectu diuersorum.

SECTIO II.

An potuerit homini, vel Angelo communicari potestas instituendi Sacramenta.

Non est quæstio de potestate illa principali, & excellenti, quæ conuenit Deo ratione Deitatis; hæc enim eo modo, & cum ea independentia, & superioritate, quæ est in Deo, nullo modo potest creaturæ communicari: sed quæstio est de potestate ex commissione, seu participata: & quidem quoad hoc, eadem est difficultas de humanitate Christi, nulla enim ratio repugnantia afferri potest in Ordine ad alias naturas creatas, quæ non procedat etiam respectu humanitatis Christi.

Dux ergo sunt sententiæ oppositæ in hoc puncto; prima negatiua, quam defendit Scotus in 4. *disp. 1. q. 3. §. de secundo dico.* Gabr. & Durand, quos affert, & sequitur P. Vasquez *disp. 1. §. 2.* Altera est affirmatiua communis, quam videtur tenere S. Thomas *hæc q. 64. art. 4.* & alij, quos refert & sequitur P. Suarez hic *disp. 12. sect. 2.* cui fauere videtur August *tract. 5. in Ioan.* Controuersia inter vtramque sententiam videtur magis de nomine, quam de re; nam vtrique consentiunt in hoc, quod potuerit aliquis ex delegatione Dei designare materias; & formas validas sacramentorum, ita vt Deus dixerit, si tu volueris, quod aliqua signa sensibilia significant, & conferant gratiam infallibiliter; ego id totum pono in tua voluntate, & potestate, & volo quoddam dent gratiam. Dissentiunt autem in eo, an hic homo ratione huius potestatis diceretur simpliciter instituere sacramenta; quod prima sententia negat, & secunda affirmat, & in hoc puncto, vt dixi, videtur esse differentia solum circa significationem, & proprietatem vocis nimirum, quid significetur per *instituerem*, & auctorem sacramentorum.

Cum Durando tamen videtur esse magis de re, ipse

19.

Prima sententia negatiua, quam defendit Scotus, Gabr. Durand, Vasquez, S. Thom. Suarez, Augustin. Secunda est affirmatiua, quam videtur tenere S. Thom. & alij, quos refert & sequitur P. Suarez hic *disp. 12. sect. 2.* cui fauere videtur August *tract. 5. in Ioan.*

ipse enim in 4. diff. 2. q. 1. num. 4. licet concedat posse communicari creaturam aliquam potestatem instituendi signa per determinationem aliquam rerum ad significandum, non verò per applicationem virtutis, & efficacitatis: addit tamen, illam potestatem instituendi sacramenta, ita posse creaturam communicari, ut non possit postea pro sua voluntate mutare id, quod semel instituitur, neque dispensare in iis signis. Quod quidem, ut dixi, est magis de re, sed videtur inconsequenter positum, non enim repugnat magis reuocare in totum, vel in partem institutionem factam, quam eam semel facere: quare si ex delegatione Dei posset hoc posterius creatura, non est, cur non posset etiam & illud prius.

21. Vasquez, licet dicat, se amplecti sententiam Scoti; sed re vera longè distat à fundamento Scoti: nam Vasquez probat suam sententiam ex eo quod instituere, est aliquam rem inchoare, & quasi ab initio statuere: quod quidem non potest competere creaturæ, iam enim debuit prius præcedere decretum Dei committentis, & dantis talem facultatem creaturæ: quare ab hoc Dei decreto surmerent suum primum exordium sacramenta. Scotus vero diff. 2. q. 1. §. ex his: innotuit potissimè huic argumento, quod si creatura haberet illam potestatem, sequeretur Deum determinari à creatura ad conferendam gratiam, & per consequens Deum esse causam secundam respectu creaturæ in productione illius gratiæ. Quod quidem fundamentum debile est. In primis, quia hæc causalitas creaturæ esset solum moralis, & licet esset physica, non argueret, Deum esse causam secundam: nunc enim determinatur Deus à voluntate nostra ad concurrendum ad amorem potius quam ad odium; & tamen Deus est causa prima, quia de ratione causæ primæ est, quod sit vniuersalissima ad omnes effectus, quod sine illa nulla causa possit operari, quod ipsa det omnibus virtutem ad operandum, quod ipsa applicet omnes causas secundas ad operandum; non tamen quod ipsa determinet omnes, potest enim applicare aliquam causam secundam indifferenter, à qua rursus determinetur concursus Dei ad hunc potius, quam illum effectum, ut suppono ex materia de gratiæ & voluntate Dei.

22. Pro resolutione igitur notandum est, quæstionem hanc duos habere posse sensus. Primus est, an Christus communicare potuerit alteri potestatem, quam ipse habuit. Et hæc videtur esse quæstio, quam tractat S. Thomas hic. Secundus est, an ea potestas, quam Deus posset communicare creaturæ, satis sit, ut illa creatura dicatur simpliciter instituere sacramenta? & hæc videtur esse quæstio, quæ controuertitur à Theologis recentioribus.

Hoc supposito, quod attinet ad primum sensum quæstionis, certum est, potestatem, quam Christus, ut Deus, habuit, non potuisse eo modo communicari alicui creaturæ, imo nec ipsi humanitati Christi, ut diximus; loquendo verò de potestate, quam habuit ut homo, considerari possunt in Christo quatuor excellentiæ, seu prærogatiuæ, quam Christus habuit circa sacramenta, quas recenset S. Thomas art. 3. Prima est, quod propter merita Christi in sacramentis applicata remittitur peccatum, & conferretur gratia. Secunda, quod sacramenta in nomine Christi sanctificant. Tertia, quod Christus instituit sacramenta. Quarta denique, quod Christus potuit etiam extra sacramenta gratiam conferre. Circa secundam dubitari potest, quid intelligatur per illam. Durandus in 4. d. 5. q. 3. dicit, sacramenta sanctificant in nomine Christi, intelligi de more illo antiquo, quando Apostoli baptizant in nomine Christi, sed

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

cum S. Thomas loquatur vniuersaliter, & de facto, facilius explicatur de inuocatione implicita Christi, quatenus minister operatur semper vice ipsius Christi, & nomine ipsius.

De his igitur quatuor prærogatiuis vniuersalius S. Thom. art. 4. docet planè potuisse aliis ministris communicari, & quidem de tribus vltimis non videtur esse controuersia. De prima videtur esse difficultas, quia quæcumque gratia habitualis, sine gratia vniõis non sufficeret ad hoc, ut vnus homo mereatur de condigno alteri gratiam. Quare P. Vasq. Vasquez. n. 26. explicat S. Thomam de solo merito congruo, quod posset esse in puro homine & communicari Sacramentis ab eo institutis, ad hoc tamen sufficeret quæcumque gratia habitualis, nec requireretur illa tanta gratiæ plenitudo, quā ibi exigit, S. Thomas. Melius ergo possumus illud intelligere ut sonat de valore condigno, nam, ut diximus in tractatu de Incarnatione diff. 1. sect. 8. posset aliquis de potentia absoluta accipere plenitudinem gratiæ habitualis, ita ut non posset iam per propria merita augere suā gratiam, & tunc posset aliis de condigno mereri gratiam, & per consequens posset Deus dare illi potestatem instituendi sacramenta, quæ conferrent gratiā propter merita condigna ipsius. Ceterum in duobus differret à Christo Domino. Primò, quia licet posset mereri de condigno gratiam, non tamen remissionem peccati mortalis, nec iustificationem peccatoris; ut diximus loco citato, atque adeo non posset his Sacramentis conferre per valorem condignam suorum meritorum virtutem ad iustificandum, qualem habent alia Christi sacramenta. Secundò, quia cum totus valor illorum meritorum esset finitus, non posset instituere sacramenta quæ absque vllò termino haberent virtutem communicandi gratiam pluribus, & pluribus suscipientibus, sed solum vsque ad talem terminum, qui tamen terminus non oportet quod sit in Sacramentis Christi, cuius merita habent valorem infinitum.

24. Restat ergo controuersia in secundo sensu; an scilicet ea potestas quæcumque esset, quæ posset creaturæ communicari, sufficiat, ut diceretur instituere propriè sacramenta, & auctor Sacramentorum? In quo placet magis secunda sententia supra relata: quia communis est & conformis modo loquendi Theologorum, & Patrum, cum enim quæstio sit de nomine, ut dixi, debemus obseruare modum loquendi à pluribus receptum; constat autem ita loqui Patres & Ecclesiam ipsam, quando dicunt simpliciter, Christum instituisse omnia sacramenta nouæ legis; loquuntur enim de Christo ut homine; alioquin enim non oportebat nominare Christum, sed omnes personas Trinitatis; & constat ex ipso modo loquendinam eo modo tribuunt Christo Sacramentorum institutionem, quo tribunt illi actiones humanas, per quas sacramenta instituit. Sic enim loquitur Ecclesia de institutione Eucharistiæ, in hymno festi corporis Christi: *Dedit fragilibus Corpora ferculum, dedit & testibus Sanguinis poculū, dicent, Accipite, quod trado vasculum omnes ex eo bibite. Sic Sacrificium istud instituit, cuius officium commisit vltis Presbyteris, quibus sic congruit, ut sumant, & dent ceteris.* Vbi idem quæ protulit illa verba, *Accipite, & bibite;* dicitur instituisse sacrificium, & sacramentum. Certum autem est, quod illa verba protulit, ut homo; ergo natura, quæ loquebatur, & voluntas eadē instituit sacramentum: imo sacrificium ut sacrificium debuit ab ipso offerri ut homine, nam ut Deus non poterat illud offerre; ergo ut homo etiam debuit instituere illud, quia per suam institutionem ordinauit eisdem verbis Apostolos in Sacerdotes,

K

rs

Ex Triden-
tino.
Conc. Trid.

ut eius vice offerrent, quæ omnia fecit ut homo, ut sic enim est Sacerdos in æternum offerens per alios ministros; ergo si per eadem verba instituit sacramentum, oportet quod sacramentum instituerit ut homo. Eodem modo loquitur Trid. sess. 13. c. 1. & 2. dicens, Redemptorem nostrum discessurum ex hoc mundo, suis verbis instituisse sacramentum illud; quod quidem de Christo ut homine debet intelligi, qui & discessurus erat ut homo, & loquebatur ut homo; sicut & de sacramento Pœnitentiæ, §. 14. c. 1. dicitur institutum à Christo post resurrectionem suam per illa verba; *Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis*, &c. quæ etiam verba à Christo Domino ut homine dicta fuisse manifestum est: nec de hoc loquendi modo dubitari potest, quin apud omnes vltatissimus sit: ergo est propriè & in rigore institutio, cum ab omnibus nomine *institutionis* simpliciter dicta semper intelligatur.

25.
Probatur ra-
tione.

Ratione autem probatur, quia ad hoc, ut aliquis simpliciter, & absolute dicatur aliquid instituere, non requiritur, quod nullo modo acceperit potestatem ab alio id faciendi, nec quod alius saltem in communi non habuerit decretum aliquod circa re illam: sic enim communiter S. Benedictus dicitur institutor, & auctor sui Ordinis, ac regulæ, licet Deus prius auctor fuerit eius consilij, & S. Franciscus, vel S. Ignatius dicuntur auctores suarum regularum, licet uterque ad eas regulas stabiliendas potestatem acceperit à Summo Pontifice; quod idem in aliis mille exemplis reperitur. Potuisset ergo aliquis dici auctor, & institutor Sacramentorum, licet à Deo potestatem accepisset id faciendi. Sufficit enim ad hanc appellationem si ipse fuerit primus determinans, vel reducens ad executionem facultatem, & potestatem illam, quæ de se erat indifferens, ut haberet, vel non haberet effectum, nam qui hoc modo instituit, dicitur in rigore auctor, multo magis quàm is, qui solum concurret indifferenter: sicut qui producit calorem, dicitur causa, & auctor calidi, quia licet iam inueniat productum subiectum; hoc tamen erat indifferens ad calidum, & frigidum. Non nego tamen, quod potuisset etiam Deus dici tunc auctor sacramenti ab illo homine instituti; nam licet quatenus præcisè daret potestatem, videretur concurrere solum indifferenter: quatenus tamen dedisset illam facultatem, & potestatem ex præscientia futuri usus, & ex affectu ad vsum illos, conferretur causa determinata, & diceretur auctor illius effectus secuti, sicut nunc dicitur causa, & auctor nostrorum operum bonorum propter eandem rationem.

26.
Arguitur co-
tra Vasquez.

Vnde arguere possumus secundò ad hominem contra P. Vasquez, qui e. a. late probat, ut vidimus, ex verbis Tridentini, esse omnino de fide, quod omnia sacramenta fuerint à Christo immediate instituta; quia licet Concilium non vtatur illa voce *immediate*, verbum tamen *instituti*, simpliciter prolatum significat institutionem immediatam, non mediatam: neque enim dicitur Christus simpliciter instituisse ea omnia quæ Ecclesia præcipit, & instituit ex potestate sibi à Christo tradita; nemo enim dicit simpliciter, & absolute, caeremonias omnes Ecclesiasticas esse ex Christi institutione. Hoc autem argumentum videtur manifestè probare, quod hanc denominationem non impediatur acceptio potestatis ab alio: si enim Ecclesia dicitur in rigore, & cum proprietate instituere caeremonias, & ritus, licet id non faciat, nisi ex potestate, quam à Christo accepit; cur ille homo non posset similiter dici instituere sacramenta, licet id faceret ex potestate sibi à Deo prius tradita? Dicis, quia iam ea potestas pendere

Instat Vas-
quez.

deberet ex primo Dei decreto circa sacramenta, & ex illo exordium ducere, ac proinde ab ipso decreto Dei solum propriè diceretur institui. Hæc sunt verba P. Vasquez n. 15. Sed contra: potestas etiam instituendi caeremonias pendet ex primo Christi decreto circa caeremonias, quo scilicet dedit Ecclesiæ hanc potestatem caeremonias ordinandi, ac proinde ab illo decreto exordium ducit: ergo nec caeremoniæ poterunt dici ab Ecclesia institutæ, sed à Christo, vel si hoc admittitur, illud etiam debet consequenter admitti, cum sit eadè omnino ratio.

Dices: sacramentum instituitur per potestatem & efficaciam, quam habet ad cauendam gratiam; ergo ille solum dici potest instituere sacramentum in ratione sacramenti, qui dat illi talem efficaciam; hanc autem solus Deus potest dare, & non homo; ergo solus Deus potest instituere sacramentum. Respondeo, in prædicto casu homo etiam communicaret sacramentum illam efficaciam; supponimus enim, quod Deus dedisset auctoritatem homini, ut sua voluntate posset obligare Deum ad hoc, ut Deus sua lege se obligaret ad dandam gratiam cum talibus signis: hæc autem obligatio Dei est efficacia, quam habet sacramentum, atque ideo homo; qui posset causare hanc Dei obligationem, posset causare sacramentum in ratione efficacis.

Sed contra vrgebis, quia in lege naturæ materia illius sacramenti quo paruuli iustificabantur ex institutione diuina, non erat determinata, sed determinari poterat à singulis pro eorum arbitrio, qui poterant huic actioni externæ connectere potestatem, & efficaciam ad significandam, & cauendam gratiam: & tamen ipsi non dicebantur instituere illud sacramentum.

Respondeo, dupliciter posse Deum se habere in delegatione faciendi: primò, applicando efficaciam signo, quod homo designauerit; secundò, dando homini potestatem, ut ipse faciat illud signum efficax. In primo casu non communicat potestatem, sed relinquit homini meram designationem, qui non est actus potestatis; in secundo communicat potestatem. Primus modus non sufficit, ut homo dicatur instituere sacramentum. Sic enim de facto sacramentum Eucharistiæ institutum est in vino albo, vel rubro: Sacerdos autem designans rubrum, non dat illi signo potestatem; hanc enim Christus dedit, sed solum eligit hanc potius materiam ex duabus, quibus Christus sub disunctione significatione imposuit. Sic in sacramento legis naturæ iam erant plures materiæ, seu actiones humanæ sub disunctione impostæ à Deo ad significandam gratiam; quare qui vnā ex illis exercebat, non imponebat illi significationem, sed eligebat vnā ex actionibus habentibus iam ex Dei institutione vim significandi. Quod à posteriori constat; quia non posset tunc aliquis apponere illā materiā cum omnibus requisitis, & cum intentione faciendi totum id, ad quod institutum erat à Deo, & tamen nolle causare gratiam; sicut nec potest nunc aliquis velle facere contra quum legitimum matrimonij, & non efficere sacramentum. At verò in secundo casu relinqueretur homini non solum electio materiæ, sed etiam communicatio efficacis.

Possumus hanc differentiam multis exemplis declarare. Primò, Episcopus potest præcipere alicui sub excommunicatione, ut faciat quod illi Petrus præcepit: tunc autem non dat Petro facultatem præcipiendi sub excommunicatione; quid enim si Petrus laicus sit, & incapax iurisdictionis Ecclesiasticæ? Sed ipse Episcopus imponit excommunicationem subdito non facienti quod Petrus designauerit.

Alio

Respondetur.

Instantia.

Disiunctio.

28.
Vrgebis.

29.

30.

Confirmatur exemplis.

Aliud est præcipere alicui sub excommunicatione, ut Petro præcipimus; aliud est dare facultatem facientem Petro præcipiente sub excommunicatione.

Confirmatur alio exemplo.

Aliud est determinare, aliud institui.

31.

Petes, in quo differat potestas data ad designandam materiam, cum Deus imposuerit iam significationem, à potestate imponendi significationem ex concessione, & approbatione Dei? Nam in vtroque casu res videtur eodem omnino modo se habere; siquidem in vtroque casu interuenit voluntas Dei volentis, quod illa res significet infallibiliter gratiam; in vtroque interuenit voluntas hominis coniungentis hanc rem cum vi, & potestate significandi.

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

di; in vtroque illud signum deducit videntem illud ad cognitionem gratiæ, ex eoque concipit auctoritatem Dei interpositam; ergo in re idè est, dare Deum alicui potestatem imponendi significationem ex commissione Dei, & Deum imponere significationem illi rei, quæ homo designauerit, ac per consequens, si in illo primo casu homo diceretur instituere sacramentum, idem deberet dici in hoc secundo.

Respondeo, quoad effectum quidem significandi efficaciter, & infallibiliter gratiam, nullam esse differentiam; esse tamen quoad modum causandi illud effectum. Nam in primo casu homo non esset auctor potestatis, & efficaciar, quam signum illud haberet ad significandam ineffabiliter gratiam: cum enim hæc efficacia tota proueniat à voluntate qua Deus se obligat ad dandam gratiam posito illo signo, ille solus est causa illius efficaciar, qui est causa, quod Deus se taliter obliget, homo autem in illo casu designans materiam, non est vllò modo causa, quod Deus se obliget, iam enim præcesserat tota obligatio ex parte Dei; nec post designationem materiæ factam ab homine, sed obligat de nouo, sed ex vi sola prioris obligationis concurrat cum hoc signo ad dandam gratiam, atque ideo solus Deus est causa efficaciar, & infallibilitatis, quam habet illud signum. At verò in secundo casu homo ex auctoritate sibi concessa imponens signum, est causa efficaciar, quam habet illud signum ad significandam infallibiliter gratiam; nam est causa, quod Deus se obliget, & quasi liget de nouo ad dandam gratiam cum hoc signo: hoc enim est dare homini auctoritatem ad instituenda Sacramenta; dare scilicet ei viam, & auctoritatem, qua pro sua voluntate possit obligare, seu facere, quod Deus se obliget ad assistendum infallibiliter cum talibus signis: nec sufficit obligatio prior, qua Deus se ià obligauerat, quando concessit homini auctoritatem instituendi sacramenta; illa enim fuit obligatio quasi remota, quia proximè non se obligauerat ad dandam gratiam, sed ad obligandum se ad dandam gratiam, posita hominis voluntate obligandi Deum, atque adeò homo est causa, quod Deus se obliget ad dandam gratiam; ad hoc enim videtur auctoritate, quam à Deo accepit, obligandi ipsum Deum, & per consequens est causa infallibilis efficaciar, quam illud sacramentum habet, quæ oritur ex secunda obligatione Dei. Quod si Deus non dedisset auctoritatem homini obligandi ipsum, sed antecederet se obligat ad dandam gratiam, posito signo quod statuerit homo; tunc dicimus, hominem non instituere, nec imponere illud in ratione signi infallibilis, sed eius designationem esse conditionem, sub qua se Deus obligauerat, & instituerat iam illud sacramentum; atque adeò pertinebit ad primum casum, non ad secundum; quia institutio est causatio illius efficaciar & obligationis Diuinæ, vt diximus.

Dices, ad hoc, vt aliquis dicatur auctor, & causa compositi, non requiritur, quod producat eius formam; satis est, si producat vnionem formæ cum subiecto; sic enim vnus homo dicitur generare, & producere alium hominem; quia licet non producat eius formam, quæ est anima, & sit à solo Deo, producit tamen vnionem formæ, cum materia, per quam resultat totum compositum. Sed in primo casu, in quo homo designat materiam sacramenti, licet ipse non causet efficaciam, & obligationem Dei ad hanc materiam, iam enim Deus posuerat totam obligationem, vnit tamen huic materiæ illam Dei obligationem, quæ posita fuerat quasi in abstracto, & indifferens ad hanc vel illam materiam; ergo poterit etiam homo tunc dici auctor huius sacramenti; quia

32.

Explicatur quomodo differat potestas designandi materiam à potestate imponendi significationem.

Designatio illa est tantum conditio.

33.

K 2

quia est causa, quod obligatio Dei vniatur cum hac re à se designata.

34.
Respondetur.

Respondeo; in eo casu homo nec causeret obligationem Dei, nec etiam vniionem obligationis propriè loquendo, sed solum poneret materiam, cui iam ex Dei decreto fuerat vnita obligatio. Sed quicquid sit de hoc, argumentum in hac materia non procedit; quia sacramentum in ratione sacramenti non solum dicitur causari ab eo, qui illud producit in ratione existentis actu, sed etiam ab eo, qui illud ponit in esse conditionato; imò ille solus dicitur auctor sacramenti, qui est causa, quod sit vera conditionalis illa, si homo baptizetur cum talibus verbis, accipiet gratiam: cum enim sacramentum sonet principaliter efficaciam, hæc autem verificetur, etiam si sacramentum actu non applicetur, quia adhuc est verum, quod iam sacramenta habeant efficaciam; ille dicitur auctor sacramenti, qui in actu primo est causa huius efficaciz, quam quidem habent sacramenta ex sola Dei voluntate, antequam homo ponat hanc, vel illam materiam. Quamuis ergo homo ponendo hanc materiam possit dici causare, & producere hoc sacramentum secundum esse existentiz, non tamen dicitur auctor huius sacramenti, quia ille solus est auctor, qui facit (vt diximus) quod illa conditionalis, quæ prius non erat vera, sit iam vera: nam licet nullum sacramentum applicaretur, posset iam dici Christus auctor sacramentorum legis nouæ. Quando verò homo dicitur producere hominem, vel auctor hominis ratione vnionis, agitur de effectu, qui solum dicitur habere esse, quando ponitur actu à parte rei, & cuius non potest alius esse auctor, nisi qui illum ponit à parte rei. Quare ad argumentum positum distinguenda erit maior ex doctrina tradita iuxta diuer- sitatem effectus, de quo fuerit sermo; & tunc neganda erit consequentia.

Aliud est
causare sa-
cramentum
in ratione
existentiz,
& aliud insti-
tuere.

35.
Instantia.

Sed contra solutionem urgebit aliquis: ergo si Deus ita institueret sacramentum, vt etiam in actu primo, & ante actualem operationem & ministracionem sacramenti, relinqueret homini faciendam designationem materie, hoc sufficeret, vt homo diceretur auctor, & institutor sacramenti, v.g. Deus institueret, quod daretur gratia per ablutionem tali liquore, quem Pontifex designaret; tunc Pontifex designando pro materia ablutionis vinum, faceret quod esset iam vera hæc conditionalis, quæ prius non erat vera, si homo tali ritu abluatur vino, accipiet gratiam; ergo tunc Pontifex diceretur instituere illud sacramentum.

36.
Responsio.

Respondeo; tunc non diceretur Pontifex causa illius sacramenti secundum speciem; quia ante eius designationem esset iam completè institutum secundum speciem talis sacramenti; sed posset dici causa, & auctor fortasse illius sacramenti secundum indiuiduationem, seu contractionem ad talem materiam; homo autem dicitur causa, & auctor hominis simpliciter, quia nec secundum indiuiduationem, nec secundum speciem illum inuenit productum. Deinde addo, tunc Pontificem non dicendum instituisse illud sacramentum, quia instituere plus dicitur quam causare, scilicet statuere, & condere legem, & obligationem illius sacramenti; ad hoc enim non sufficit designare materiam; nam si sit lex imponens gabellam omnibus euntibus in talem locum, ille qui consultit amico ire illuc, licet sit verè causa, & auctor, quod amicus soluat illam gabellam; non tamen dicitur institutor illius gabellæ ab amico soluendæ; quia nimirum ipse solum applicat materiam, non tamen condit statutum, vel legem obligantem ad solutionem gabellæ. Sic etiam si testa-

Instituere
plus dicitur
quam causa-
re.

tor instituat heredem illum, quem Petrus nominauerit ex suis filiis; Petrus postea nominans, non instituit propriè heredem, sed designat quem testator iam instituerat: potest enim contingere, quod Petrus ipse sit incapax instituendi heredem: vt si Episcopus instituat Parochum eum, quem aliquis laicus designauerit, laicus nullo modo instituit, quia nec instituere potest. Instituere ergo est, non solum designare materiam, sed statuere, & condere obligationem; quod tamen Pontifex in illo casu non faceret, cum iam tota obligatio, & lex posita esset ex parte Dei, vt supponitur. Si tamen Deus daret potestatem Pontifici designandi materiam non vtemque, sed ita vt causeret nouam obligationem Dei ad dandam gratiam cum illa materia; iam tunc diceretur Pontifex non solum causa, & auctor illius sacramenti in talibus indiuiduis, & in tali materia, sed etiam institutor eiusdem, nõ secundum speciem, sed secundum talem indiuiduitatem, vt dictum est.

Instituere nõ
est tantum de-
signare mate-
riam, sed sta-
tuere obliga-
tionem.

Ex dictis inferitur iam, quid dicendum sit in hoc puncto de sacramentis legis antiquæ, quæ non conferebant gratiam suscipientibus ipsa. De illis enim, & in vniuersum de omnibus sacramentis dicendum est, non potuisse institui, nisi à Deo, vel saltem ex facultate à Deo concessa ad id faciendum. Cum enim dixerimus, omne sacramentum debere esse signum prædicum, & efficax gratiæ præsentis, vel saltem futuræ; atque ideo sacramenta antiquæ legis participasse rationem sacramenti, quia erant promissiones gratiæ nostræ, ac per consequens aliquo modo causant gratiam nostram; consequens est, quod nullum sacramentum possit hanc efficaciam in ordine ad gratiam accipere, nisi vel à Deo, vel ab alio ex potestate sibi à Deo tradita. Sicut autem diximus; potuisse ex facultate Dei nostra sacramenta institui immediatè ab aliquo homine; sic de sacramentis illis à fortiori dicendum est, potuisse ab homine institui ex potestate, quam accepisset à Deo ad instituenda aliqua signa, quæ simul haberent causare sanctitatem aliquam imperfectam in suscipiente, & promittere ex parte Dei gratiam sanctificantem tempore futuro aliquibus conferendam: tunc enim imponendo illa signa ex potestate sibi tradita, ad hoc, vt essent signa promissiuæ nomine Dei, eo ipso imposeret Deo nouam obligationem; qua teneretur ratione illius tituli noui, & promissionis nouæ, conferre nobis postea gratiam, ex qua noua obligatione Dei haberent illa signa efficaciam infallibilem ad ponendum effectum illum, quem significabant; & per consequens ab illo homine accepissent efficaciam sacramentalem, & dicerentur propriè ab ipso instituta in ratione sacramenti.

37.
Inferitur quid
dicendum sit
de sacramen-
tis legis an-
tiquæ.

DISPUTATIO VIII. De Ministro Sacramentorum.

SECTIO I. Supponuntur aliqua faciliora de Ministro Sacramenti.

SECTIO II. De intentione requisita in Ministro ad valorem Sacramenti.

SECTIO III. Soluuntur argumenta contra doctrinam præcedentem.

SECTIO IV. De mente S. Thomæ circa necessitatem intentionis.

SECTIO V. Qualis debeat esse intentio virtualis ad valorem Sacramenti.

SECTIO VI. De intentione habituali, &

de